

Saksframlegg

Saksnr.: 2020/561

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fylkesrådet	19.03.2020	

Høringsuttalelse - forslag til ny lov, åpenhet i leverandørkjeder

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Det vurderes som positivt å lovfeste virksomheters åpenhet om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsomhetsvurderinger. Vi støtter opp om forslaget. Loven kan medføre merarbeid, men fordelen for samfunnet og den enkelte bedrift veier opp dette.

Det er bra at loven skiller på kravene fra store til små og mellomstore bedrifter i kravene samtidig som det ikke fritar også disse i åpenhet og å kunne bli etterspurt og ettergått i sine leverandørkjeder.

Viken fylkeskommune ber regjeringen vurdere en utvidelse av lovforslaget til også å gjelde virkninger for det ytre miljø.

02.03.2020

Johan Edvard Grimstad

fylkesråd for næring og tannhelse

Bakgrunn for saken

Høringsuttalelse - Utredning fra Etikkinformasjonsutvalget – Åpenhet om leverandørkjeder¹

¹ Leverandørkjede

En leverandørkjede utgjøres av de aktørene som er involvert i fremstillingen av en vare, fra råvare til ferdig produkt. Kan også omtales som produksjonskjede, varekjede og verdikjede.

Samlet vurdering fra Rådsområde finans og administrasjon, avdeling for anskaffelser, Fylkesrådsleders kontor, avdeling for utvikling og tverrfaglig samordning og Rådsområde Næring og Tannhelse, avdeling for entreprenørskap og næringsrettet kompetanse.

Høringsfristen er 23. mars 2020. På grunn av fristen er det ikke mulig å legge saken frem for fylkestinget, og saken går til fylkesrådet.

Vedlegg

Høringsbrevet fra Barne- og familiedepartementet og rapporten fra etikkinformasjonsutvalget er tilgjengelig via lenken

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/etikkinformasjonsutvalgets-rapport/id2683619/>

Bakgrunn og formål

Barne- og familiedepartementet inviterer høringsinstansene til å gi sine vurderinger av forslagene i utvalgets rapport "Åpenhet om leverandørkjeder – Forslag til lov om virksomheters åpenhet om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsomhetsvurderinger". Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på kunnskaps- og informasjonspliktene, aktsomhetsvurderingsplikten, og sanksjonsreglene som utvalget foreslår, samt utvalgets konsekvensvurdering av lovforslaget.

Utvalgets lovforslag innebærer blant annet at alle virksomheter pålegges en kunnskap- og informasjonsplikt slik at forbrukere, organisasjoner og andre kan spørre en virksomhet om menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden, og større virksomheter pålegges å offentliggjøre aktsomhetsvurderinger. En aktsomhetsvurdering innebærer at virksomheten kartlegger egen leverandørkjede for mulig negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid og redegjør for hvordan dette håndteres.

Det foreslås ikke rapporteringsplikter for mindre virksomheter med unntak av et publiseringskrav om produksjonssteder som gjelder virksomheter som omsetter til forbruker. Det gis unntaksmuligheter for enkelte bransjer og grupper av virksomheter. Utvalget foreslår mer omfattende plikter for større virksomheter. Med større virksomheter menes foretak som omfattes av regnskapsloven § 1-5, * eller som på balansedagen overskrider grensene for to av følgende tre vilkår: 1. salgsinntekt: 70 millioner kroner, 2. balansesum: 35 millioner kroner, 3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Problemstillinger og alternative løsninger

Det er generelt anerkjent at nye forordninger for næringslivet virker kostnadsøkende. Det er grunn til å tro at eventuelle økte kostnader i leverandørleddene veltes over på kundene. På den andre side vil kunnskapsplikten kunne hjelpe virksomheten med å forutse og forebygge, eller begrense negativ påvirkning. Dette kan også gjøre at leverandørene får en mer positiv

påvirkning på samfunnet rundt, bedre relasjoner og bedre omdømme. Det kan, som rapporten påpeker, bidra til verdiskaping.

Ny lov om virksomheters åpenhet om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsomhetsvurderinger vil gi Viken som anskaffer større mulighet til å ettergå leverandørens overholdelse av menneskerettighets- og arbeidsforhold. Dette vil imidlertid medføre et oppfølgingsansvar som igjen vil kreve økte ressurser.

En forutsetning for at offentlige innkjøpere skal kunne ettergå leverandørens overholdelse av loven er at leverandørens plikter, hvilke forventninger som stilles til offentlige innkjøperes saksbehandling og oppfølging av loven er tilstrekkelig klare. Større virksomheter pålegges å offentliggjøre aktsomhetsvurderinger. Mindre virksomheter blir unntatt. Vi antar at offentlige innkjøpere vil få en rolle med å vurdere om dette er ivaretatt før inngåelse av kontrakt.

Fylkesrådets politiske plattform vektlegger et anstendig arbeidsliv, og dette er også en forutsetning for å nå bærekraftmålene. Å fremme anstendig arbeid i globale leverandørkjeder vil bidra til å sikre flere av FN 17 bærekraftsmål, eksempelvis de globale målene om å fremme anstendig arbeid og økonomisk vekst (mål 8), innovasjon og infrastruktur (mål 9), mindre ulikhet (mål 10), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12) og samarbeid for å nå målene (mål 17).

Som offentlig tjenesteleverandør er det viktig å ta et samfunnsansvar i anskaffelsene. Det vil være behov for kompetanse på tvers i organisasjonen for å ivareta etiske valg ved innkjøp og utforming av anbud. Viken fylkeskommune kan selv delta i ulike nettverk for å bedre å sikre kompetanse, samfunnsansvar og fremme etisk handel og åpenhet i egen virksomhets innkjøp og som tjenesteleverandør. Det pågår kartlegging av eksisterende nettverk og behov i organisasjonen for interne kompetansenettverk.

FNs Global Compact baseres på ti prinsipper innen de fire temaene menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og anti-korrupsjon. Medlemskap kan bidra til å fremme aktiviteter og partnerskap som bidrar til å innfri FN's mål om en bærekraftig utvikling.

Vurdering

Det vil være enklere for fylkeskommunen som en stor offentlig innkjøper å sikre at de aktuelle bærekraftmålene ivaretas gjennom lovfesting av åpenhet i leverandørkjeder.

Generelt stiller vi oss positive til en lov om åpenhet om menneskerettighetsforhold og arbeidsforhold i egen virksomhet og leverandørkjeder, og ser det som et positivt tilskudd for å sikre ansvarlige anskaffelser. Fylkestinget vil i løpet av 2020 vedta en Viken-modell som beskriver hvilke seriøsitetskrav vi som kunde skal stille til våre leverandører. I modellen vil nettopp menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjedene være tema. Når fylket leverer tjenestene, så er vi sikre på at det etiske blir ivaretatt.

Åpenhet i næringslivets leverandørkjeder gjennom lov vil kunne være et viktig ledd i en bærekraftig forretningsmodell. Dette handler om modeller som vil kunne ha positiv innvirkning på grunnleggende menneskerettigheter gjennom å organisere, strukturere og

bruke forretningsmodellen på en måte som bidrar til bærekraftig utvikling for den enkelte næringsaktør og samfunnet. Gjennom offentliggjøring av informasjon vil investorer også kunne ta bedre valg om hvilke investeringer som faktisk er bærekraftige.

Det er viktig at ikke dokumentasjonsbelastningen og merarbeidet blir urimelig for små og mellomstore bedrifter samtidig som de også må kunne etterprøves i sine leverandørkjeder. Dette synes å være ivaretatt i lovforslaget.

På grunn av avgrensingen i mandatet er ikke virkninger for det ytre miljø omfattet av kravene i loven så lenge det ikke samtidig medfører en krenkelse av menneskerettigheter. Vi skulle gjerne sett en slik utvidelse av både mandatet og loven slik at dette også ble ivaretatt.

Konsekvenser

Vi ser at loven kan medføre økt ansvar for offentlig innkjøpere ved innhenting og tolking av informasjon fra leverandørene. Loven inviterer til ustrakt bruk av skjønn i fortolkning og oppfølging. Det er derfor avgjørende at det utarbeides utførlig veiledning til loven for å skape klare retningslinjer for hvordan offentlig innkjøpere skal praktisere reglene.

Forslag til vedtak

Det vurderes som positivt å lovfeste virksomheters åpenhet om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsomhetsvurderinger. Vi støtter opp om forslaget. Loven kan medføre merarbeid, men fordelene for samfunnet og den enkelte bedrift veier opp dette.

Det er bra at loven skiller på kravene fra store til små og mellomstore bedrifter i kravene samtidig som det ikke fritar også disse i åpenhet og å kunne bli etterspurt og ettergått i sine leverandørkjeder.

Viken fylkeskommune ber regjeringen vurdere en utvidelse av lovforslaget til også å gjelde virkninger for det ytre miljø.